

dat sommige pogingen om misbruiken in ons beroep te bestrijden bestemd zijn te mislukken, omdat zij antagonisme *kunnen* scheppen tusschen de geneeskundigen eenerzijds en de wetgeving en het publiek anderzijds, „en het is gemakkelijk te begrijpen, wie van beiden daarbij het onderspit moet delven”. Dus moeten wij zelfs niet in *schijnbaren* strijd komen met de belangen van het publiek. Wij moeten, aldus nog steeds *the Lancet*, het publiek voorlichten en aantoonen, dat de euvelen, waartegen wij opkomen, veel schadelijker zijn voor het publiek dan voor ons.

Het standpunt van *the Lancet* komt Ref. niet mannelijk voor. Als wij voor ons zelf weten, dat de behartiging onzer beroepsbelangen voor het belang der bevolking dienstig is, en dat de verwaarloozing dier belangen schadelijk is voor het publiek, en als wij daarbij niet hebben verzuimd, dit bij talloze gelegenheden aan het publiek voor te houden, zouden wij dan de belangen van het beroep *mèt die der bevolking, waarvoor wij verantwoordelijk zijn*, mogen verwaarloozen, alleen uit vrees, dat het publiek, blind blijvende voor zijn eigen belangen, ons streven zou verdenken? Integendeel, zulk een vrees zou worden ingegeven door „handelsgeest”, die immers in de eerste plaats voor eigen belangen waakt. Arbeiden wij voor de belangen van ons beroep door deels te zorgen, dat dit niet, door maatschappelijk te dalen, zou gaan te kort schieten in zijn vermogen om het algemeen welzijn te dienen; deels, door inwendige tucht, den „handelsgeest” uit onze gelederen te bannen; deels, door bestrijding der kwakzalverij in *al* haar uitingen, de bevolking te beschermen tegen haar vriendelijkste vijanden, dan behoeven wij ons om geen schijn te bekommeren. Wil de één dat werk verzuimen, omdat hij vreest, dat kortzichtigen daarin slechts belangzucht zullen zien, het staat hem vrij; maar laat hij dan den ander laten begaan, die het oordeel der helderziende lieden zou vreezen als hij zich mede schuldig maakte aan zulk verzuim.

PINKHOF.

DE PRAKTISCH-GENEESKUNDIGE OPLEIDING.

Zeer geachte heer Redacteur-Gérant,

U hebt mij erg gelukkig gemaakt, want u hebt mijn opstel wel willen doen afdrukken in het *Tijdschrift*, en aan het *eerste* gedeelte er van bovendien een goed cijfer toegekend. Heel bescheiden neem ik maar aan, dat het een 6 is, als uw cijfers afwisselen van 0—10. Degenen, die indertijd ijverden voor een vakblad voor de leden onzer Maatschappij, hebben ongelijk gehad; want ons *Tijdschrift* neemt immers thans elke critiek — zonder censuur! — op, ook die welke een beetje dieper op de oorzaak van misstanden ingaat; en het opstel wordt nog bovendien van een cijfer van keuring door de redactie voorzien! Een 6, ik had het heusch niet durven vermoeden! Er is dus ook volgens u door de faculteiten jarenlang eenig verzuim gepleegd! en wat is dan uw opinie over den Senaat, over het Curatorium, over de Ministers van Onderwijs, aan wie toch het toezicht over de handelingen der faculteiten is opgedragen?

Het laatste, „ondoordachte” gedeelte van mijn opstel kreeg een nul van u. En terecht. Ik was weer onduidelijk geweest, omdat ik kort wilde zijn. Waardoor het zelfs u, 1sten Redacteur Gérant, schijnen kon, alsof ik menschen wilde „mishandelen”, terwijl ik slechts middelen aangaf om corrupte toestanden te verbeteren.

Gaarne zou ik deze mijn therapie nu iets nader toelichten. Ik heb eenige hoop dat ik dan daarvoor ten slotte ook nog een dergelijk cijfer mag verwerven van u, waar mijn pogen om iets dieper (dan u hadt gedaan) in de oorzaken onzer onvoldoende opleiding door te dringen mij zoo goed gelukt is: 6. Wat toch zullen de gevolgen zijn van een verbod van particuliere praxis voor de consulterende hoogleeraren?

Zeker, een deel der tegenwoordige titularissen zal uit het „Lehrkörper” der universiteit uittreden, maar zich toch beschikbaar blijven stellen voor particuliere klinieken, voor consulten met hun leerlingen, voor spreekuren, zóóals er ook in Duitschland professoren zijn zonder universiteits-kliniek. Hun uittreden kan slechts voordeelig zijn voor het onderwijs, daar hun particuliere belangen dit schaden. Er komt eerst frisch bloed, nieuw leven in de faculteiten, en het jarenlang in de college’s opgelezen dictaat wordt eens vervangen door een dat meer up to date is!

Het andere deel van hen zal hun ambt blijven bekleeden, zich meer daaraan kunnen wijden. Zij zullen ingenomen zijn met een maatregel, die reeds lang door hen gewenscht werd, daar zij inzien dat de zorg voor particuliere praxis niet mag drukken de belangen van het onderwijs.

De eersten zullen vervangen worden door misschien minder hooggeleerde ambtgenooten, maar die meer het besef van hun ambt als *leeraar* hebben.

De assistenten, die meer zelfstandig zullen leeren optreden en nu ook een grooter aantal jaren in de kliniek blijven (evenals de Deutsche Oberärzte), zullen bij mijn regeling dan de *natuurlijke candidaten zijn voor het hoogleeraarschap*, waarvoor thans telkens met groote moeite een geschikt candidaat moet *gezocht* worden, en veelal éénoog koning is. Diegenen van de langjarige assistenten, die ten slotte zich in de particuliere praxis begeven, zullen daar de *meest gewenschte consulenten* voor de overige medici zijn, *meer bereikbaar* voor iederen patiënt dan de tegenwoordige hoogleeraar, omdat zij *niet* uitsluitend consulten ten behoeve van de praxis aurea zullen geven, en omdat hun grooter aantal over het geheele land verspreid zal zijn. Den meest uitmuntenden van hen kan immers ter belooning van hun meerdere studie de *titel* van professor worden verleend.

De universiteits-hoogleeraren moeten slechts die patiënten blijven behandelen, welke reeds aan de *groepen* van studenten zijn gedemonstreerd. Zij behouden evenwel het recht van onderzoek en demonstratie van de overige gasthuis-patiënten, die aan hun assistenten zijn toevertrouwd, en zullen zeker hun advies omtrent de behandeling van patiënten aan deze assistenten wel niet onthouden. De cursussen voor studenten zullen er talrijker door worden, en meer vruchtbrengend.

De hoogleeraren in chirurgie moeten de meeste operatie’s onder hun toezicht aan geschoolde assistenten overlaten, zooals in Deutsche klinieken vaak geschiedt. Het nut voor de studenten van slechts-zichtbare operatie’s die het geheele college driekwartier vullen, is thans toch al heel gering. Zij

zullen meer profijt hebben van de voorstelling en de behandeling van poliklinische zieken, die zij ook in hun latere praxis het meest zullen ontmoeten. De chirurgen zullen zich aldus een dankbaar gehoor op hun colleges scheppen, waar thans een heerlijk arbeidsveld voor hen braak ligt: de *petite chirurgie*, de orthopaedie, de massage, enz. Toch kunnen deze hoogleeraren goede chirurgen blijven (in uw zin van operateurs!), als dit grovere *handwerk* slechts nu en dan door hen verricht wordt. Thans, bij al die „grootte” operatie’s in kliniek, partikulier ziekenhuis of aan huis, hebben de hoogleeraren bijna geen tijd voor eigen studie, laat staan voor de opleiding der studenten!

Evenzeer zullen de hoogleeraren in huidziekten, in oor- en keelziekten, in kinderziekten (!), enz. enz. een groot aantal toehoorders op hun colleges en cursussen zien verschijnen, indien volgens mijn advies de examens-Commissie’s (*buiten de faculteiten om benoemd, en van wisselende samenstelling*) ook deze vakken eens met een enkele vraag op de examens vereeren.

Ik meen dat bij deze kort aangegeven verbeteringen in de opleiding der geneeskundigen *allen* zullen gebaat zijn: de studenten zeker, en dit is het voornaamste! De assistenten door hun meerdere ervaring en betere vooruitzichten, de artsen in den lande én hun *arme* zieken door een meer bereikbaar consult, de aanstaande hoogleeraren door het aangename bewustzijn van plichtsbesef in hun ambtsbediening; alléén *enkelen* der tegenwoordige hoogleeraren zullen geschaad worden in hun jaarlijksch inkomen uit particuliere praxis, dat over meerderen (de vroegere assistenten met den titel van professor) billijk zal verdeeld worden, — maar dit geschiedt immers bij elke verbetering in democratischen zin! Nietwaar, geachte heer Redacteur, U hebt niet kunnen vermoeden dat achter mijn te kort weergegeven denkbeelden — schijnbaar zoo revolutionaire — van het „weinig doordachte laatste gedeelte” van mijn vorig opstel zulk een evolutioneerende therapie onzer gebrekkige opleiding zou schuilen. Het woordje „weinig doordacht”, heb ik U dan ook reeds lang vergeven. Het was *mijn* schuld, dat U het uitte. Door ruimer toelichting had ik den lezer beter doen doordenken!

Putten, 2 Juli 1906.

HAENTJENS.

De heer HAENTJENS vergist zich, wanneer hij meent, dat wij, zonder censuur, alles opnemen wat ons ter plaatsing wordt toegezonden. Dit ware wel een zeer gemakkelijke opvatting van het redacteursambt, minder gewenscht echter voor onze lezers. Opneming of weigering zal in het algemeen door hun belang worden bepaald, een enkel maal ook door het billijkheidsmotief, dat een aangevallene de gelegenheid niet mag worden onthouden, zich te verdedigen.

De verdediging van den heer HAENTJENS heeft deze verdienste, dat zijn bedoeling duidelijk wordt toegelicht. Hij wil de geneeskundige opleiding „*verbeteren in democratischen zin*”. De chirurgische hoogleeraren zullen de grande chirurgie afstaan aan de assistenten; de *petite chirurgie* mogen zij behouden; de assistenten van hun kant zullen de cursussen, die zij thans geven, overdragen aan de hoogleeraren. Het geld, dat deze laatsten te veel verdienen, zal worden verdeeld onder de oud-assistenten. Wanneer deze *geen* onderwijs meer geven, kunnen zij den titel krijgen van professor. De hoogleeraren mogen de patiënten onderzoeken en demonstreeren; zij mogen ook advies geven aan

de behandelende assistenten, die echter niet verplicht zijn daarnaar te luisteren.

Één ding echter vrees ik, dat nl. de assistenten, die „de natuurlijke candidaten zijn voor het hoogleeraarschap”, hartelijk voor deze degradatie zullen bedanken en liever consulent zullen worden op den buiten, met kans op een professorstitel. Het hoogleeraarschap, dat de heer HAENTJENS zich denkt, is hoogstens een leeraarsambt bij het middelbaar onderwijs. Eischt men dat de interne en chirurgische hoogleeraren aan het onderwijs nóg meer tijd zullen besteden dan thans, dan zullen de meest uitstekenden onder de geneeskundigen voor zulk een taak niet meer zijn te vinden. De heer HAENTJENS zelf verwacht, dat zij „door minder hooggeleerden” zullen worden vervangen. Dan is er inderdaad ook weinig bezwaar meer tegen het verbod van consultatieve praktijk!

Na de verzekering van den heer HAENTJENS moet ik wel aannemen, dat zijn plan wél doordacht is geweest; bewonderen doe ik het echter niet, en allerminst schijnt het mij geschikt om tot grondslag te dienen voor hervorming van de geneeskundige opleiding.

Amsterdam, 4 Juli 1906.

H. BURGER.

De practisch-geneeskundige opleiding brengt vele pennen in beweging en daarbij valt een bijzondere eenstemmigheid te constateeren omtrent één punt: onze opleiding deugt niet, om twee redenen: 1°. de voorbereiding (vóór het candidaats) is veel te lang en moet ontdaan worden van al haar overtollige ballast, en 2°. de eigenlijke opleiding (ná het candidaats) is zoowat in alle opzichten geheel ontoereikend. Omtrent de middelen tot verbetering loopen echter de opinies bijzonder sterk uiteen: de Maatschappij-commissie komt wel met eenige wenschen, doch geeft veel te weinig toelichting en in het geheel geen vaste en duidelijk omschreven plannen en schema's. Prof. BURGER verlangt verplichte cursussen en examens in paediatric, keel-, neus- en oorheekunde, dermatologie en venereologie, alsmede uitgebreidere oefeningen in pathologisch-anatomisch en bacteriologisch laboratoriumwerk; collega DE GROOT merkt zeer terecht op, dat een der allerbelangrijkste onderdeelen in onze opleiding, nl. de therapie, zeer stiefmoederlijk bedeed wordt en dat er dus een afzonderlijke leerstoel in therapie moet komen (kan echter één man geacht worden in staat te zijn de talloze en zoo zeer uiteenloopende onderdeelen onzer hedendaagsche „therapie” geheel onder de knie te hebben?); de commissie vindt verder kennis der medische wetten noodzakelijk; weer anderen zullen allicht vinden, dat een arts van orthopaedie en massage ook wel wat weten mag en zoo komen wij tot een zeer lange verlanglijst, waarop geen enkele onredelijke of niet voor inwilliging vatbare eisch voorkomt.

Nu is echter van al deze verbeteringen *niets* te verkrijgen zonder wijziging der bestaande wetten — alleen collega HAENTJENS doet middelen aan de hand, die zonder wetswijziging te verkrijgen zijn, doch wier twijfelachtige waarde reeds voldoende door prof. BURGER is aangetoond. En wanneer wij het nu eindelijk eens tot wetswijziging brengen (iets, dat in Nederland, evenals overal elders trouwens, bijzonder moeilijk bereikbaar en zeer tijdroovend is), is het dan zaak om enkele partieele verbeteringen aan te brengen, zoodat